

Kliimaministri määruse „Riigilaevastiku põhimäärus“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Eelnõuga kehtestatakse Riigilaevastiku põhimäärus uue täistekstina.

Riigilaevastiku kehtiv põhimäärus on kehtestatud Riigilaevastiku moodustamise käskkirjaga. Riigilaevastik loodi majandus- ja taristuministri 30. novembri 2022. a käskkirjaga nr 239 „Riigilaevastiku moodustamine“¹, mille lisana on kinnitatud ka asutuse põhimäärus. Käskkirja lisaks olev põhimäärus tunnistatakse kehtetuks ning käesolev uus põhimäärus kehtestatakse ministri määrusena Vabariigi Valitsuse seaduse § 43 lõike 5 alusel ning kooskõlas Vabariigi Valitsuse 29. juuni 2023. a määruse nr 71 „Kliimaministeeriumi põhimäärus“ § 9 punktiga 20.

Võrreldes kehtiva määrusega on uues põhimääruses täiendatud eelkõige Riigilaevastiku ülesannete ja Riigilaevastiku struktuuriüksuste ehk teenistuste ülesannete loetelu.

Eelnõu valmistasid ette ja seletuskirja koostasid Kliimaministeeriumi merendusosakonna õigusnõunik Katarina Karpina (katarina.karpina@kliimaministeerium.ee) ning Riigilaevastiku õigus- ja hankeüksuse juht Katrin Andre (Katrin.Andre@riigilaevastik.ee). Eelnõu õigusekspertiisi tegi Kliimaministeeriumi õigusosakonna jurist Kristina Parnaul-Ollik (kristina.parnaul-ollik@kliimaministeerium.ee). Eelnõu keeleteimetaja oli Justiitsministeeriumi õigusloome korralduse talituse keeleteimetaja Aili Sandre (aili.sandre@just.ee).

2. Eelnõu eesmärk

Eelnõu peamine eesmärk on kehtestada Riigilaevastiku põhimäärus uue täistekstina, et täpsustada Riigilaevastiku ülesandeid.

3. Eelnõu sisu

Eelnõu koosneb 15 paragrahvist.

Eelnõu 1. peatükk koosneb kuuest paragrahvist.

Paragrahvis 1 on esitatud sätted Riigilaevastiku staatuse kohta. Riigilaevastiku loomisel 2023. aasta 1. jaanuaril oli Riigilaevastik Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi hallatav riigiasutus, alates 2023. aasta 1. juulist, kui loodi Kliimaministeerium, on tegemist Kliimaministeeriumi hallatava riigiasutusega.²

Vabariigi Valitsuse 29. juuni 2023. a määruse nr 71 „Kliimaministeeriumi põhimäärus“ (edaspidi *Kliimaministeeriumi põhimäärus*) § 6 kohaselt on ministeeriumi valitsemisalas muu hulgas meremajanduse sektorite ja riigile kuuluva veesõidukipargi (välja arvatud Kaitseväe ja Kaitseliidu veesõidukite registris olevad veesõidukid) arendamine, liikuvusteenuste (sealhulgas ühistranspordi taristu investeeringud ja hanked ning transpordivaldkonna taristu ja riigile kuuluvate veesõidukite hanked, välja arvatud Kaitseväe ja Kaitseliidu veesõidukite registris olevate veesõidukite ja veesõidukite opereerimisega seotud hanked) planeerimine ja plaanide elluviimine. Neid ülesandeid täidabki Riigilaevastik.

¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/307062023001>.

² Vabariigi Valitsuse seaduse § 38 järgi jagunevad täidesaatva riigivõimu asutused valitsusasutusteks ja valitsusasutuste hallatavateks riigiasutusteks.

Ülesannete täitmisel esindab Riigilaevastik riiki.

Paragrahvis 2 sätestatakse asutuse ingliskeelne nimetus ja asutuse sümboolika kasutamise reeglid. Riigilaevastiku ingliskeelne nimetus on *Estonian State Fleet*. Riigilaevastiku dokumendiplankide kasutamise korra määrab Riigilaevastiku peadirektor käskkirjaga.

Paragrahv 3 reguleerib Riigilaevastiku eelarvet. Riigilaevastikul oma eelarve, mille kinnitab, muudab ja mille täitmist kontrollib kliimaminister. Säte on kooskõlas Vabariigi Valitsuse seaduse § 49 lõike 1 punktiga 9.

Paragrahvis 4 sätestatakse asutuse asukoht. Riigilaevastiku ametlik asukoht on Tallinn. Riigilaevastiku peamine asukoht on käesoleva määruse koostamise seisuga Tallinnas Hundipea sadamas aadressil Lume tn 9, kuid kuna tegevus ulatub üle Eesti, töötavad ka asutuse töötajad Eestis mitmes kohas. Paragrahv 4 näeb seega ette, et lisaks Riigilaevastiku asukoha postiaadressile määrab peadirektor käskkirjaga ka mujal asuvate struktuuriüksuste asukohad ning postiaadressid.

Paragrahvis 5 sätestatakse Riigilaevastiku koostöö Kliimaministeeriumiga. Riigilaevastiku kõrgemalseisvaks valitsusasutuseks on Kliimaministeerium. Riigilaevastiku tegevust koordineerib ja koostööd ministeeriumiga korraldab Kliimaministeeriumi kantsler või valdkonna eest vastutav asekanter (määruse eelnõu koostamise seisuga Kliimaministeeriumi merenduse ja veekeskonna asekanter).

Kliimaministeeriumi põhimääruse § 12 punkti 2 kohaselt suunab ja koordineerib ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste tegevust ning teeb ministrile ettepanekuid nende asjaajamise ja töökorralduse kohta ministeeriumi kantsler.

Uue põhimäärusega annab minister lisaks volituse valdkonna eest vastutavale asekanterile, kes võib samuti koordineerida Riigilaevastiku tegevust ja korraldada Riigilaevastiku koostööd Kliimaministeeriumiga. Asekanterile sellise õiguse andmise puhul on tegemist erandiga Kliimaministeeriumi põhimääruse § 12 punktist 2. Muudatus on vajalik, kuna Riigilaevastik loodi merendusvaldkonna asekanteri algatusel ning iga päev koordineerib riigilaevastiku tegevust samuti merendusvaldkonna eest vastutav asekanter. Kliimaministeeriumi põhimääruse § 16 lõike 1 punkt 5 sätestab sealjuures, et asekanter koordineerib ministri volitusel oma pädevusse kuuluvates valdkondades ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste tööd.

Paragrahvi 6 kohaselt auditeerivad Riigilaevastikku Kliimaministeeriumi siseauditi osakond, Riigikontroll ja teised selleks volitatud asutused. Kliimaministeeriumi põhimääruse § 22 lõike 2 punkti 18 järgi on ministeeriumi siseauditi osakonna põhiülesanded muu hulgas ka ministeeriumi valitsemisalas olevate riigiasutuste sisekontrolli, aruandluse ja tegevuse tulemuslikkuse kohta sõltumatu hinnangu andmine ning kehtestatud nõuete täitmise ning ressursside kasutamise seaduslikkuse, säästlikkuse, tõhususe ja mõjususe kohta õigeaegse ja objektiivse teabe tagamine.

Riigilaevastiku tegevuse seaduslikkuse ja otstarbekuse üle teeb järelevalvet kliimaminister.

Teenistuslikku järelevalvet reguleerib Vabariigi Valitsuse seadus.

Eelnõu 2. peatükk koosneb kahest paragrahvist. Eelnõu teine peatükk kajastab Riigilaevastiku tegevusvaldkonda, ülesandeid ja osutatavaid tasulisi teenuseid.

Paragrahv 7 sätestab Riigilaevastiku peamised tegevusvaldkonnad. Riigilaevastiku peamine tegevusvaldkond on põhimääruse ning teiste õigusaktidega sätestatud ulatuses tema pädevuses olevate ülesannete täitmine riigi veesõidukite, välja arvatud Kaitseväge ja Kaitseliidu veesõidukite registris olevad veesõidukid, ja navigatsioonimärgistuse haldamisel ning lootsiteenuse osutamisel.

Võrreldes kehtiva põhimäärusega olulisi muudatusi Riigilaevastiku ülesannetes ei tehta. Ujuvmärgistuse haldamise asemel on tegevusvaldkonnana sätestatud navigatsioonimärgistuse haldamine laiemalt, kuna põhimääruse § 8 on Riigilaevastiku ülesannete alla lisatud püsimärkide tuledega seotud ülesanne. Majandus- ja kommunikatsiooniministri 2. detsembri 2002. a määruse nr 18 „Navigatsioonimärgistuse kavandamise, rajamise, rekonstrueerimise, paigaldamise, järelevalve ja märgistusest teavitamise nõuded ning kord” (edaspidi *navigatsioonimärgistuse määrus*) § 2 kohaselt jaguneb navigatsioonimärgistus püsिमärgistuseks, mis koosneb statsionaarsetest rajatistest (tuleornid, tulepaagid ja päevamärgid), ja ujuvmärgistuseks, mis paigaldatakse veeteedele ja navigatsiooniohtude tähistamiseks (tulepoid, poid ja toodrid).

Paragrahvis 8 on võrreldes kehtiva põhimäärusega täiendatud Riigilaevastiku ülesannete loetelu.

Riigilaevastiku üheks põhiülesandeks (**§ 8 lõike 1 punktid 1–3**) on võimaldada Keskkonnaametil, Politsei- ja Piirivalveametil, Päästeametil ja Transpordiametil nende veealal täidetavate ülesannete täitmiseks kasutada Riigilaevastiku hallatavaid veesõidukeid, osutada nende veesõidukite tehnilise juhtimise teenust ning arendada neid üleriigiliselt ja hankida koostöös nimetatud asutustega. Neid ülesandeid muudetud ei ole, sätetes on tehtud vaid täpsustused.

Paragrahvi 8 lõike 1 punktis 1 on võrreldes kehtiva põhimäärusega täpsustatud, et Riigilaevastiku ülesanne võimaldada teistele asutustele veesõidukeid laieneb vaid nendele veesõidukitele, mida Riigilaevastik haldab.

Paragrahvi 8 lõike 1 punktis 2 on võrreldes kehtiva põhimäärusega täpsustatud, et meeskonna juhtimise teenust osutab Riigilaevastik vaid kokkuleppel eelnimetatud asutustega. Praegu pakub Riigilaevastik Keskkonnaametile, Politsei- ja Piirivalveametile ning Päästeametile vaid veesõidukite tehnilise haldamise teenust, kuna Riigilaevastik neid veesõidukeid oma meeskondadega ei mehita. Nimetatud asutuste ametnikud on saanud väljaõppe ja on pädevad veesõidukitega sõitmiseks ning seega Riigilaevastikult meeskonna juhtimise teenust nad ei vaja.

Paragrahvi 8 lõike 1 punktis 3 on täpsustatud, et veesõidukeid arendatakse üleriigiliselt, hangitakse ja nende kasutamist planeeritakse vajaduse korral koostöös lisaks § 9 lõike 1 punktis 1 nimetatud asutustele ka muude asutustega. Täpsustus on vajalik, kui Riigilaevastiku laevadele planeeritakse võimalusi, mis on seotud muude, kui § 8 lõike 1 punktis 1 nimetatud asutuste tegevustega.

Võrreldes kehtiva põhimäärusega on lisatud uus säte (**§ 8 lõike 1 punkt 4**), et Riigilaevastiku ülesanne on anda riigile kuuluvad parvlaevad, mille suhtes Riigilaevastik täidab riigivara valitsema volitatud asutuse³ ülesandeid, avaliku teenindamise kohustuse alusel liinivedu

³ Riigivara valitsemist reguleerib riigivara seadus. Riigivaraseaduse § 4 lõike järgi on riigivara valitsejaks ministeerium. Riigilaevastik haldab volitatud asutusena Kliimaministeeriumi valitsemisel olevat riigivara. Sama seaduse § 1 lõike 3 järgi kuulub aga riigivara riigile. Riigilaevastik haldab praegu üheksat kinnisasja, riigile kuuluvaid väikesaartega ühendust pidavaid

teostavale vedajale kasutusse. Samuti on ülesanne nende parvlaevade üleriigiline arendamine ja hankimine koostöös liinivedu korraldava pädeva asutuse ja Kliimaministeeriumiga.

Ühistranspordiseaduse (ÜTS) § 19 lõike 1 kohaselt korraldab avaliku teenindamise lepingu alusel liinivedu pädev asutus. Pädev asutus on Regionaal- ja Põllumajandusministeerium sõitjateveol riigisiseses parvlaevaliikluses, veeliikluses sõiduki ja selle haagise veol. Avaliku teenindamise kohustuse saab vedajale panna lepinguga või haldusaktiga.

Kliimaministeeriumi põhimääruse § 6 kohaselt on ministeeriumi valitsemisalas ka riigile kuuluva veesõidukipargi (välja arvatud Kaitseväe ja Kaitseliidu veesõidukite registris olevad veesõidukid) arendamine. Seetõttu teeb Riigilaevastik parvlaevade arendamisel ja hankimisel koostööd ka Kliimaministeeriumiga.

Riigilaevastik täidab riigivara valitsema volitatud asutuse ülesandeid kõigi riigile kuuluvate väikesaartega ühendust pidavate parvlaevade puhul. Praegu on neid seitse: parvlaevad Ormsö, Kihnu Virve, Soela, Wrangö, Koidula ja Abro ning reisikatomaraan Runö. ÜTSi § 7 kohaselt ja kooskõlas sama seaduse §-ga 2 käsitatakse neid ühissõidukitena.

Riigilaevastiku ülesanne on ka lootsiteenuse osutamine (**§ 8 lõike 1 punkt 5**). Meresõiduohutuse seaduse § 56 lõike 1 järgi osutab lootsiteenust Riigilaevastik. Seda ülesannet uue põhimäärusega muudetud ei ole.

Paragrahvi 8 lõike 1 punktis 6 täpsustatakse, et jäämurdetöid teostab Riigilaevastik õigusaktides sätestatud ulatuses. Jäämurdetööde tegemist reguleerib majandus- ja kommunikatsiooniministri 23. detsembri 2003. a määrus nr 265 „Jäämurdetööde kord”. Nimetatud määruse § 4 lõike 1 kohaselt korraldab jäämurdetöid Transpordiamet. Jäämurdetöid teeb Riigilaevastiku hallatavate laevadega aga Riigilaevastik, tehes selleks koostööd Transpordiametiga.

Paragrahvi 8 lõike 1 punktis 7 täpsustatakse asutuse navigatsioonimärgistusega seotud ülesandeid. Kehtivas põhimääruses on Riigilaevastiku ülesandeks vaid ujumärgistuse haldamine ja arendamine. Punktis 7 on asutuse ülesandena üldkasutataval veeteel sätestatud lisaks ujumärgistuse haldamisele püsimärkide tulede haldamine õigusaktides sätestatud ulatuses. Navigatsioonimärgistuse haldamist reguleerib sealjuures täpsemalt MSOS ja navigatsioonimärgistuse määrus.

Nagu eespool nimetatud, jaguneb navigatsioonimärgistus navigatsioonimärgistuse määruse kohaselt püsimärgistuseks ja ujumärgistuseks. Püsimärgid kui rajatised on edasi Transpordiameti hallata, kuid püsimärkidel olevaid tulesid haldab Riigilaevastik. Püsimärke, mille tulesid Riigilaevastik korras hoiab, on praegu 122. Ujumärke on üldkasutatavatel veeteedel (merealal ja laevatatavatel sisevetel) kokku 675.

Üldkasutatav veetee on veetee osa, mis asub väljaspool sadama akvatooriumi, ja selle sissesõiduteed (MSOS § 2 punkt 10). Sadama sissesõidutee ja sadama navigatsioonimärgistuse olemasolu ja nõuetele vastavuse tagab seega sadama pidaja ise.

parvlaevu ja 270 muud veesõidukit, sealhulgas jäämurdjat Tarmo, mitmeotstarbelist laeva EVA-316, hüdrograafialaeva Jakob Prei, eri asutuste ülesannete täitmisel kasutatavaid patrull-laevu, mootorpaate, kaatreid, vesiskuutreid, hüdrokeptereid ja hõljuklaevu.

Paragrahvi 8 punktis 8 nähakse asutuse uue ülesandena ette piiriveekogudel ujuvate piirimärkide paigaldamine, hooldamine, haldamine ja arendamine. Piiriveekogu on riigipiiri seaduse § 3 lõike 4 mõistes jõgi, järv või tehisveekogu, mida mööda kulgeb riigipiir.

Piiriveekogul tähistatakse riigipiir ujuvate piirimärkidega, talvel jääle ajutiselt paigaldatavate piirimärkidega (RiPSi § 5 lõike 1 punkt 1). Eesti Vabariigi ja Venemaa Föderatsiooni vahelisele ajutisele kontrolljoonele paigaldatavate piirimärkide kuju, elemendid ja mõõtmed ning nende paigaldamise kord on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 24.09.2015 määrusega nr 95 (edaspidi *piirimärkide määrus*). Kartograafilisel piirilõigul on piirimärk piiri pöördepunkti tähistav ujuv piirimärk (piirimärkide määruse § 3 lõike 3). Ujuvad vahepiirimärgid paigaldatakse ajutise kontrolljoone kulgemise katkematuks tähistamiseks piirilõikudele, millel ujuvate piirimärkide vahekaugus ei võimalda ajutise kontrolljoone kulgemist ühemõtteliselt tähistada (piirimärkide määruse § 3 lõike 4). Ujuvate piirimärkide ja ujuvate vahepiirimärkide puhul on tegemist toodrite ja poidega ning nende konstruktsioon peab vastama navigatsioonimärgistuse määruuses sätestatud eriotstarbeliste märkide tunnustele (piirimärkide määruse § 4 lõiked 1 ja 2). Ujuvad piirimärgid on kantud navigatsioonimärkide andmekogusse. Vastavaid märke on andmekogu andmete põhjal praegu kokku 393.

Tegemist on ülesandega, mida varem täitis Transpordiamet (ja Veeteede Amet), välja arvatud Narva jõel, Politsei- ja Piirivalveameti taotlusel ametiabi korras. Kuna navigatsioonimärgistuse haldamise ülesande võttis Riigilaevastik koos laevadega Transpordiametilt üle, antakse uue põhimääruse alusel ka ujuvate piirimärkide haldamise ülesanne Riigilaevastikule. Piirimärkide asukohad määratleb sealjuures Politsei- ja Piirivalveamet.

Paragrahvi 8 lõike 1 punktis 9 nähakse Riigilaevastiku uue ülesandena ette integreeritud seireplatvormide võrgustiku arendamine. Seireplatvormide (või ka seirepoide) all on mõeldud nn nutipoisid, mille arendamisega on Riigilaevastik juba tegelema asunud. Nutipoidede võrgustiku eesmärk on luua mere digitaalne kaksik Eesti merealal toimuva reaajas prognoosimiseks ja hindamiseks. Nutipoidede võrgustik võimaldab seirata keskkonda ja panustab meresõiduohutusse, tulevikus on soovi korral võimalik kasutada võrgustiku baastaristut julgeoleku ja energeetikaga seotud võimaluste arendamiseks.

Paragrahvi 8 lõike 1 punktis 10 nähakse Riigilaevastiku ülesandena ette rohe-, keskkonnahoidlike ja keskkonnakahju vältimisele suunatud ning uudsete tehnoloogiate kasutuselevõtmine. Tegemist ei ole täiesti uue ülesandega, kuna kehtiva põhimääruse kohaselt on asutuse arendusteenistuse ülesanne rohetechnoloogia lahenduste kasutuselevõtu soodustamine. Seda ülesannet on laiendatud ka keskkonnahoidu panustavate tehnoloogiate kasutuselevõtmise eesmärgiga. Siia kuuluvad nii rohelisi kütuseid kasutavate veesõidukite jõuseadmed kui ka keskkonnakahju vältimisele suunatud seadmed, näiteks merepõhjas lebavate keskkonnaohtlike laevavakkide kütusest tühjaks pumpamise seadmed.

Paragrahvi 8 lõike 1 punktis 11 nähakse Riigilaevastiku ülesandena ette satelliitidel põhinevate asukoha määramissüsteemi diferentsiaalsüsteemide ja maapõhiste kesklaine raadionavigatsioonisüsteemide hooldamine, haldamine ja arendamine. Nimetatud ülesande andis Transpordiamet Riigilaevastikule üle koos kinnistutega, millel tugijaamad asuvad. Raadiojaamad asuvad Hiiumaal Ristnas ja Narva-Jõesuus.

Paragrahvi 8 lõike 1 punkti 12 kohaselt on Riigilaevastiku ülesanne riigile kuuluvate veesõidukite arengukava väljatöötamine. Ülesanne on seotud Kliimaministeeriumi põhimääruse §-st 6 tuleneva riigile kuuluva veesõidukipargi (välja arvatud Kaitseväe ja Kaitseliidu veesõidukite registris olevad veesõidukid) arendamise ülesandega.

Paragrahvi 8 lõike 1 punkti 13 kohaselt on Riigilaevastiku ülesanded asutuse peetavate sadamate haldamine ja arendamine. Riigilaevastik on mitme sadama pidaja (Hundipea sadam, Rohuneeme sadam, Väike-Turu sadam) ja täidab nendega seotud sadamaseaduses sätestatud sadamapidaja ülesandeid.

Paragrahvi 8 lõike 1 punkti 14 kohaselt täidab Riigilaevastik ka muudest õigusaktidest tulenevad ja ministeeriumi antud ülesandeid. Vabariigi Valitsuse 30. juuni 2022. a määruse nr 65 „Otsingu- ja päästetööde tegemine Eesti päästepiirkonnas ning reostuse avastamise ja likvideerimise kord Eesti merealal ja piiriveekogudel“ muudatusega, mis jõustus 16. märtsil 2024. a, nähakse ette, et Riigilaevastik osaleb otsingu- ja päästetöödel, mida juhivad Politsei- ja Piirivalveamet, ning reostustõrjes merel ja piiriveekogudel. Merereostustõrje korraldamist juhivad Kaitsevägi ja piiriveekogudel Politsei- ja Piirivalveamet. Täpsemad ülesanded on esitatud lennu- ja merepääste plaanis, merereostustõrje plaanis ja piiriveekogu reostustõrjeplaanis. Kuna § 8 punktis 14 viidatakse õigusaktidest tulenevate ülesannete täitmisele, siis on määrusest välja jäetud kehtivas põhimääruses olev merel otsingu- ja päästetöödel osalemise ülesanne, mis on reguleeritud juba teiste õigusaktidega.

Paragrahvi 8 lõige 2 näeb ette, et Riigilaevastik võib osutada MSOSis ja selle alusel kehtestatud korras tasulisi teenuseid. Võrreldes kehtiva põhimäärusega on täpsustatud, et tasuliste teenuste osutamise õigus tuleneb MSOSist ning välja on jäetud eraldi tasuliste teenuste nimekiri. MSOSi § 75⁸ reguleerib Riigilaevastiku osutatavaid tasulisi teenuseid. MSOSi § 75⁸ lõikes 1 on Riigilaevastiku pakutavate tasuliste teenuste nimekiri välja toodud. Kuna tasuliste teenuste loetelu on sätestatud juba seaduses, siis puudub vajadus konkreetseid teenuseid põhimääruses uuesti loetleda.

Eelnõu 3. peatükk koosneb kolmest paragrahvist ning selles sätestatakse Riigilaevastiku juhtimise korraldus.

Paragrahvis 9 nähakse ette, et Riigilaevastikku esindab ja juhivad peadirektor, kellele alluvad teenistuse direktorid. Riigilaevastikus on neli teenistust: arendusteenistus, lootsinduse teenistus, planeerimise ja tehnilise halduse teenistus ning tugiteenuste teenistus. Võrreldes kehtiva põhimäärusega muudatusi ei tehta, kuid täpsustusena pole teenistuse direktorite arv konkreetsetes sättes enam eraldi välja toodud, kuna selleks puudub vajadus.

Paragrahvi 10 lõikes 1 on nimetatud peadirektori õigused ja kohustused. Võrreldes kehtiva põhimäärusega jäävad sätted suuremas osas samaks. Edaspidi esitab Riigilaevastiku peadirektor kliimaministrile ettepanekuid Riigilaevastiku töökohtade koosseisu kinnitamiseks (§ 10 lõike 1 punkt 5), lähtudes kliimaministri põhimääruse § 9 punktist 20, mis näeb ette, et kliimaminister kinnitab ministeeriumi hallatavate riigiasutuste teenistuskohdade koosseisu. Täiendusena on peadirektorile antud võimalus edasi volitada Riigilaevastiku töötajatega töölepingute sõlmimine, muutmine ja lõpetamine (§ 10 lõike 1 punkt 7). Riigilaevastiku peadirektor tagab koos Riigilaevastiku sisekontrolli süsteemi rakendamisega ka Riigilaevastiku siseaudiitori kutsetegevuse korraldamise, lähtudes valitsemisala siseauditeerimise siseeeskirjast (§ 10 lõike 1 punkt 10). Kliimaministeeriumi valitsemisala siseauditeerimise siseeeskiri kinnitati 5. veebruaril 2024. a ning sellest tuleb lähtuda kõikidel Kliimaministeeriumi valitsemisala asutustel, sealhulgas Riigilaevastikul.

Paragrahvi 10 on lisatud lõige 2, kus sätestatakse, et peadirektori äraolekul täidab tema ülesandeid peadirektori määratud teenistuse direktor. Selliselt on täpsustatud peadirektori asendamise kord. Konkreetse asendamise korralduse kehtestab peadirektor.

Paragrahvis §-s 11 on nimetatud kõikidele teenistuse direktoritele kohalduvad põhiülesanded. Kehtivas põhimääruses on nimetatud iga teenistuse direktori põhiülesanded eraldi, kui samas iga teenistuse direktori vastutusalas ning vastutusalade kirjelduses esineb erinevusi teenistuse ülesannete kirjeldusest, mis on samuti põhimääruses välja toodud. Määrusest on teenistuse direktorite vastutusvaldkonnad vastuolude vältimiseks seega välja jäetud, lähtudes põhimõttest, et direktor planeerib ja juhib teenistuse tegevust ja vastutab teenistuse ülesannete täitmise eest. Teenistuste ülesanded on esitatud §-s 13.

Eelnõu peatükk 4 koosneb kahest paragrahvist.

Paragrahvis 12 reguleeritakse asutuse struktuuri. Kehtiva põhimääruse § 12 lõikeid 1–3 ei ole muudetud. Asutuse struktuuriüksus on teenistus, mille koosseisu võivad kuuluda osakonnad ja üksused. Asutuses on neli teenistust, mis jagunevad vajaduse korral üksusteks. Riigilaevastiku struktuuri võib kuuluda töötaja, kes ei ole ühegi struktuuriüksuse koosseisus ning kes allub vahetult peadirektorile. Praegu on peadirektori otsealluvuses kvaliteedijuht.

Uue sättena on § 12 lõikes 4 ette nähtud, et Riigilaevastiku peadirektor määrab töötaja, kes on Riigilaevastiku peetava sadama sadamakapten. Riigilaevastik on mitme sadama pidaja (Hundipea sadam, Rohuneeme sadam, Väike-Turu sadam). Sadamaseaduse § 10 lõike 1 kohaselt peab sadama pidaja määrama sadamale sadamakapteni. Sadama pidamine ei ole oma olemuselt ühegi Riigilaevastiku teenistuse ülesandeks, mistõttu seda ühegi teenistuse ülesandeks põhimäärusega ei panda.

Paragrahvis 12 lõikes 5 nähakse ette, et struktuuriüksuse ja peadirektorile otsealluva töötaja ülesanded, õigused ja vastutus ja alluvus sätestatakse peadirektori käskkirjas, töölepingus või ametijuhendis. Sätet on täpsustatud teiste asutuste põhimääruste eeskujul.

Paragrahvis 13 on võrreldes kehtiva põhimäärusega täiendatud Riigilaevastiku teenistuste põhiülesannete loetelu. Riigilaevastik täidab oma ülesandeid teenistuste kaudu.

Paragrahvi 13 lõike 1 kohaselt on arendusteenistuse ülesanded veesõidukite soetamine ja nende moderniseerimise korraldamine. Võrreldes kehtiva põhimäärusega ei ole ülesanded muutunud, kuid sõnastust on lühendatud ja sõnakordustest loobutud. Samuti täidab arendusteenistus Riigilaevastiku ülesandeid, mis on seotud rohe-, keskkonnahoidlike ja keskkonnakahju vältimisele suunatud ning uudsete tehnoloogiate kasutusele võtmisega ja integreeritud seireplatvormide võrgustiku arendamisega. Lisaks on teenistuse ülesanne riigile kuuluvate veesõidukite arengukava väljatöötamine.

Paragrahvi 13 lõikes 2 on nimetatud lootsinduse teenistuse põhiülesanded. Need on lootsiteenuse osutamine ja arendamine ning lootside, operaatorite ja lootse transportivate autojuhtide töö korraldamine. Võrreldes kehtiva põhimäärusega ei ole teenistuse ülesanded muutunud, kuid sättes on loobutud ülesannete nimetamisest, mis kuuluvad üldiste töökorralduslike ülesannete hulka, näiteks lootsinduse teenistuse töötajate töögraafikute planeerimine.

Paragrahvi 13 lõikes 3 on nimetatud planeerimise ja tehnilise halduse teenistuse põhiülesanded. Teenistuse ülesanded on üldjoontes seotud kahe valdkonnaga – veesõidukid ning navigatsioonimärgistus.

Teenistuse ülesanded on osutada Riigilaevastiku veesõidukite haldamise ja tehnilise juhtimise teenust, tagada veesõidukite kütusega varustamine ja planeerida veesõidukite paiknemist. Kui tegemist on veesõidukitega, mida mehitab Riigilaevastik, on teenistuse ülesanne laevad laevapere liikmetega mehitada ning korraldada ja planeerida laevapere liikmete töö. Praegu on nendeks laevad, mis tulid Riigilaevastikule üle Transpordiametist ning ASilt Eesti Loots, mis on praeguseks likvideeritud. Teenistuse ülesanne on ka jäämurdetööde teostamine ehk läbiviimine, mida tehakse jäämurdjaga Tarmo ja mitmeotstarbelise laevaga EVA-316, ning veesõidukitega muudes õigusaktides sätestatud ülesannete täitmine, nagu eespool nimetatud otsingu- ja päästetöödel ning reostustõrjes osalemine.

Teenistuse ülesanded on samuti navigatsioonimärgistuse ja ujuvate piirimärkide paigaldamine, hooldamine, haldamine ja arendamine.

Uue ülesandena on lisandunud integreeritud seireplatvormide võrgustiku paigaldamine, hooldamine ja haldamine ning Riigilaevastiku ülesannete täitmiseks vajalike, veesõidukitele paigaldatud või paigaldatavate seadmete hooldamine ja haldamine. Eelkõige mõeldakse viimaste all reostustõrje suutlikkust tagavaid seadmeid ja seadmeid, mida kasutatakse keskkonnakahju vältimisele suunatud tegevusteks, nagu keskkonnaohtlike laevavrakkide kütusest tühjakspumpamine.

Lisaks on teenistuse ülesanded satelliitidel põhinevate asukoha määramissüsteemi diferentsiaalsüsteemide ja maapõhiste kesklaine raadionavigatsioonisüsteemide hooldamine, haldamine ja arendamine.

Planeerimise ja tehnilise halduse teenistuse ülesannete seast jäetakse välja ülesanne korraldada Riigilaevastiku teiste teenistuste logistilist ja tehnilist tuge, kuna see on kaetud veesõidukite haldamise ülesandega. Maismaatransporti korraldab samas lootsidele lootsinduse teenistus ja asutuste teistele töötajatele tugiteenuste teenistus.

Samuti on teenistuse ülesannete hulgast välja jäetud lootside logistika ja tellimuste korraldamine, kuna tegemist on lootsinduse teenistuse ülesandega ja see sisaldub lootsinduse teenistuse ülesannete hulka kuulavas lootsiteenuse osutamise koordineerimise ülesandes.

Paragrahvi 13 lõikes 4 on nimetatud tugiteenuste teenistuse põhiülesanded. Lõike punktid 1 kuni 6 on kehtivast põhimäärusest muutmata kujul üle võetud. Tugiteenuste teenistus tagab asutuse töö toimimise, toetades seda dokumendihalduse, arhiivinduse, kommunikatsioonitegevuse korraldamise, õigustoega, hangete korraldamise, finantsjuhtimise, varahalduse ja personalitöö valdkondades.

Teenistuse ülesandena on lisandunud vaid IT-süsteemide toimimise korraldamine (punkt 7). Tegemist on ülesandega, mis kehtivas põhimääruses kuulus tugiteenuste teenistuse direktori vastutusalasse, kuid ei olnud samas tugiteenuste teenistuse enda ülesandena nimetatud.

Eelnõu 5. peatükk koosneb ühest paragrahvist (§ 15), milles sätestatakse Riigilaevastiku ümberkorraldamine ja tegevuse lõpetamine.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei kasutata uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul puudub seos Euroopa Liidu õigusega.

6. Määruse mõjud

Määrusel on mõju riigiasutuste töö korraldusele.

Määrusel puuduvad sotsiaalsed mõjud, mõjud majandusele, keskkonnale ja regionaalarengule ning riigi julgeolekule ja välissuhetele.

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse üksuste asutuste korraldusele

Määrusel on peamine mõju Riigilaevastikule, kuna põhimääruse tasandil loetletakse täpselt asutuse põhiülesanded ja täpsustatakse struktuuriüksuste ülesandeid. Samas ei eelda põhimääruse kehtestamine asutustes lisatööd ega sisedokumentide muutmist. Asutus juba täidab talle uues põhimääruses nimetatud ülesandeid.

7. Määruse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Määruse muudatustega ei kaasne Riigilaevastikule lisakulusid ega lisatöö vajadust, kuna asutus on juba asunud täitma või planeerinud täita ülesandeid, mida uues põhimääruses nimetatakse.

8. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

9. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks Justiitsministeeriumile, Kaitseministeeriumile, Siseministeeriumile ja Riigikantseleile eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu ning arvamuse avaldamiseks Eesti Laevaomanike Liidule, Logistika ja Sadamate Liidule ning Eesti Linnade ja Valdade Liidule. Eelnõu saadetakse teadmiseks Riigilaevastikule, Transpordiametile ja Keskkonnaametile.